KASIKORNTHAI ECON ANALYSIS

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย
开泰研究中心 KASIKORN RESEARCH CENTER

สินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลตามประกาศใหม่ธปท. ...ลดต้นทุน เพิ่มโอกาสการเข้าถึงสินเชื่อให้กับคนไทย

CURRENT ISSUE
ปีที่ 26 ฉบับที่ 3139
วันที่ 22 กันยายน 2563

ประเด็นสำคัญ

- สินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลภายใต้ประกาศล่าสุดของธนาคารแห่งประเทศไทยสะท้อนถึงวัตถุประสงค์ที่ดีสองประการ คือ 1) เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงสินเชื่อในระบบของผู้บริโภค โดยเฉพาะกลุ่มลูกหนี้นอกระบบ และกลุ่มที่ไม่เคยเข้าถึงสินเชื่อส่วนบุคคลมาก่อน และ 2) ลดต้นทุนสินเชื่อส่วนบุคคลของผู้บริโภคลง อย่างไรก็ดี **ศูนย์วิจัยกสิกรไทย** มีข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับเงื่อนไขการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลที่อาจจะก่อให้เกิดความท้าทายต่อผู้ประกอบการ อาทิ การพิสูจน์ความสมเหตุสมผลในการใช้ข้อมูลทางเลือก ความท้าทายในการหาลูกค้าใหม่ภายใต้ความไม่แน่นอนของภาวะเศรษฐกิจ รวมถึงความท้าทายในการรักษาลูกค้าและการเติบโตของยอดคงค้างจากการให้สินเชื่อในระยะสั้น และมีวงเงินขนาดเล็ก เป็นต้น
- **ศูนย์วิจัยกสิกรไทย** มองว่า ในปี 2563 นี้ ผู้ประกอบการน่าจะอยู่ในช่วงเรียนรู้และวางแผนปรับตัวการดำเนินงานให้เข้ากับเงื่อนไขของธนาคารแห่งประเทศไทย จึงน่าจะมีโอกาสมองเห็นธุรกิจการให้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลตามประกาศใหม่ของธนาคารแห่งประเทศไทยอย่างชัดเจนขึ้นในปีหน้า ขณะที่**ศูนย์วิจัยกสิกรไทย มองว่า การให้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลตามประกาศใหม่ของธนาคารแห่งประเทศไทยในปี 2564 อาจจะยังมีมูลค่าที่ไม่สูงมากนัก** โดยผู้ประกอบการน่าจะอยู่ในช่วงทดลองตลาดด้วยการให้สินเชื่อต่อรายในวงเงินที่มีขนาดค่อนข้างเล็ก และจำเป็นต้องใช้เวลาในระยะหนึ่งเพื่อการทดลองความเหมาะสมของรูปแบบหรือวิธีการให้บริการสินเชื่อแก่ลูกค้ากลุ่มใหม่

เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2563 ที่ผ่านมา ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจ**สินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัล** (Digital Personal Loan) **ที่ผู้ประกอบการธุรกิจสามารถใช้ข้อมูลทางเลือก** (Alternative Data) **เพื่อประเมินถึงความสามารถหรือความเต็มใจที่จะชำระหนี้ของลูกค้า** อีกทั้ง **ผู้ประกอบการธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลยังจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในกระบวนการให้บริการสินเชื่อ** ตั้งแต่การประเมินความสามารถหรือความเต็มใจที่จะชำระหนี้ การเบิกจ่ายและการชำระคืนสินเชื่อ และการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการ อาทิ อัตราดอกเบี้ย ค่าปรับ ค่าธรรมเนียมและบริการต่างๆ เป็นต้น

แน่นอนว่า **การใช้ข้อมูลทางเลือกในการประเมินความสามารถหรือความเต็มใจที่จะจ่ายหนี้ เป็นการสนับสนุนให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสินเชื่อในระบบได้ง่ายขึ้น** โดยเฉพาะกลุ่มที่กลุ่มที่ไม่มีรายได้ประจำ กลุ่มที่ไม่สามารถพิสูจน์รายได้ และกลุ่มที่ไม่มีทรัพย์สินที่สามารถใช้เป็นหลักประกัน เป็นต้น ทั้งนี้

ข้อมูลทางเลือกดังกล่าวจะต้องอ้างอิงจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และมีความสมเหตุสมผลในการนำไปใช้เพื่อประเมินความสามารถหรือความเต็มใจที่จะจ่ายหนี้ เช่น ข้อมูลการชำระค่าสาธารณูปโภคอย่างค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ หรืออาจเป็นข้อมูลพฤติกรรมการซื้อขายออนไลน์ของผู้บริโภค เป็นต้น

การเปรียบเทียบสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลในประเทศไทย

รายละเอียด	**สินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัล** (ตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย วันที่ 15 กันยายน 2563)	**สินเชื่อดิจิทัลในปัจจุบัน**[2] (รับสมัครหรือปล่อยสินเชื่อผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์)
ข้อมูลเพื่อประเมินความสามารถในการชำระหนี้	ข้อมูลทางเลือก (Alternative Data) เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ ข้อมูลการซื้อขายออนไลน์ เป็นต้น	ข้อมูลที่บ่งชี้ด้านรายได้ เช่น รายการเดินบัญชี สลิปเงินเดือน ยอดขาย คำสั่งซื้อ เป็นต้น
ลูกค้าเป้าหมาย	▪ บุคคลทั่วไปที่ยังไม่เคยเข้าถึงหรือมีข้อจำกัดในการขอรับบริการสินเชื่อส่วนบุคคล[1] เช่น กลุ่มที่ไม่มีรายได้ประจำ กลุ่มที่ไม่สามารถพิสูจน์รายได้ และกลุ่มที่ไม่มีทรัพย์สินที่สามารถใช้เป็นหลักประกัน เป็นต้น	▪ Bank: ผู้ค้าออนไลน์รายย่อย/ ผู้ประกอบการร้านอาหารรายย่อยที่อยู่บนแพลตฟอร์ม Online Food Delivery ▪ Non-Bank: บุคคลทั่วไป ▪ Fin-Tech: บุคคลทั่วไป
อัตราดอกเบี้ย	ไม่เกินร้อยละ 25 ต่อปี	▪ Bank: ร้อยละ 9 - ร้อยละ 21 ต่อปี ▪ Non-Bank: ไม่เกินร้อยละ 36 ต่อปี[3] ▪ Fin-Tech: ร้อยละ 15 - ร้อยละ 28 ต่อปี
วงเงิน	ไม่เกิน 20,000 บาท	▪ Bank: 20,000 – 3,000,000 บาท ▪ Non-Bank: 500 – 100,000 บาท ▪ Fin-Tech: 2,000 – 500,000 บาท
ระยะเวลาการชำระคืน	ไม่เกิน 6 เดือน	▪ Bank: 6 เดือน – 24 เดือน ▪ Non-Bank: 7 วัน – 24 เดือน ▪ Fin-Tech: 3 เดือน – 60 เดือน

หมายเหตุ: 1) เมื่อผู้ประกอบการให้บริการสินเชื่อดิจิทัลครบ 1 ปี ต้องมีสัดส่วนลูกค้ารายใหม่ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนลูกค้าสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลทั้งหมด ซึ่งลูกค้ารายใหม่นั้นจะต้องไม่เคยเป็นลูกค้าของสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับของผู้ประกอบธุรกิจมาก่อน หรือเคยเป็นลูกค้าสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับของผู้ประกอบธุรกิจ แต่ไม่มียอดหนี้คงค้างภายในระยะเวลา 1 ปี ก่อนวันที่ยื่นขอสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัล

2) หมายรวมถึง การให้บริการสินเชื่อผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชัน โดยผู้บริโภคสามารถทำการสมัครหรือรับบริการสินเชื่อผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ดังกล่าวได้ ขณะที่ผู้ให้บริการสินเชื่อส่วนใหญ่จะใช้ข้อมูลที่บ่งชี้ด้านรายได้ของลูกค้าในการประเมินความสามารถในการชำระหนี้เป็นหลัก

3) มีทั้งสินเชื่อส่วนบุคคล (Personal Loan) และสินเชื่อส่วนบุคคลประเภทพิโกไฟแนนซ์ (Pico Finance) โดยให้บริการผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย และรวบรวมโดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย มองว่า หลักเกณฑ์การให้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลภายใต้ประกาศล่าสุดของธนาคารแห่งประเทศไทย ตามรายละเอียดข้างต้น จะสะท้อนถึงภาพรวมตลาดสินเชื่อดิจิทัลในไทยอยู่ 2 ประการหลัก ดังนี้

- **ผู้ให้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลน่าจะสามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าใหม่ ๆ ได้มากขึ้น ซึ่งเท่ากับเป็นการเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงสินเชื่อในระบบของลูกค้า โดยเฉพาะกลุ่มลูกหนี้นอกระบบ**[1] รวมถึงกลุ่มลูกค้าที่ไม่เคยเข้าถึงสินเชื่อส่วนบุคคลมาก่อน เนื่องจากอาจมีข้อจำกัดทางด้านการพิสูจน์รายได้ นั่นเป็นเพราะการทลายข้อจำกัดในการใช้ข้อมูลทางเลือกอื่นที่ไม่ใช่ข้อมูลทางด้านรายได้ของลูกค้าเพียงอย่างเดียว นับว่าเป็นโอกาสของผู้ประกอบการที่จะสามารถเข้าถึงข้อมูลลูกค้ากลุ่มใหม่ๆ เพื่อทำการตลาดสินเชื่อดิจิทัล หรือแม้แต่ผลิตภัณฑ์ทางการเงินอื่นๆ ในระยะถัดไป

[1] ปี 2561 มีครัวเรือนไทยที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการสินเชื่ออยู่ราวร้อยละ 4.2 ขณะที่มีครัวเรือนไทยที่เข้าถึงสินเชื่อนอกระบบอยู่ราวร้อยละ 1.6 ของจำนวนครัวเรือนไทยทั้งหมด (ที่มา: รายงานผลสำรวจการเข้าถึงบริการทางการเงินภาคครัวเรือนปี 2561, ธนาคารแห่งประเทศไทย)

- **อัตราดอกเบี้ยของสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลภายใต้ประกาศล่าสุดของธนาคารแห่งประเทศไทยได้ช่วยให้ต้นทุนของลูกค้าต่ำลง** เมื่อเทียบกับสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลในปัจจุบันที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงสุดถึงร้อยละ 36 ต่อปี เนื่องจากผู้ประกอบการในหลายรายจะใช้ใบอนุญาตประกอบธุรกิจพิโกไฟแนนซ์ ในการปล่อยสินเชื่อ หรือเมื่อเทียบกับอัตราดอกเบี้ยของสินเชื่อนอกระบบที่อาจมีอัตราดอกเบี้ยสูงเกินกว่าร้อยละ 50 ต่อปี ซึ่งน่าจะทำให้กลุ่มลูกหนี้นอกระบบสามารถเข้ามาใช้บริการสินเชื่อในระบบได้มากขึ้น ขณะเดียวกัน ทางฝั่งผู้ประกอบการเดิมบางรายในตลาดที่ใช้ข้อมูลทางเลือกอยู่แล้ว เช่น ข้อมูลภาพถ่ายหรือข้อมูลการโพสข้อความในสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อประเมินถึงไลฟ์สไตล์ที่สะท้อนถึงทัศนคติที่ดีในการชำระหนี้ เป็นต้น ก็จะสามารถเพิ่มการให้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลอีกประเภทหนึ่งในอัตราดอกเบี้ยที่ถูกลง

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย มองว่า เงื่อนไขในหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลภายใต้ประกาศล่าสุดของธนาคารแห่งประเทศไทยบางประการ น่าจะหนุนให้ผู้ประกอบการตื่นตัวและวางแผนธุรกิจให้เข้าเงื่อนไขของธนาคารแห่งประเทศไทย ขณะเดียวกัน ก็เป็นการสร้างความท้าทายให้แก่กลุ่มผู้ประกอบการที่เป็นผู้ให้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลในระยะข้างหน้า ซึ่งมีข้อสังเกตอยู่ 3 ประการหลัก ดังนี้

- **ในทางปฏิบัติ ผู้ให้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลจำเป็นต้องพิสูจน์ความสมเหตุสมผลในการใช้ข้อมูลทางเลือก เพื่อประกอบการพิจารณาถึงความสามารถหรือความเต็มใจที่จะชำระหนี้ของลูกค้า** นับว่าเป็นความท้าทายของผู้ให้บริการสินเชื่อดิจิทัลในการประเมินความเสี่ยงที่เหมาะสม โดย**ศูนย์วิจัยกสิกรไทย** มองว่า เนื่องจากผู้ให้บริการส่วนใหญ่อาจยังไม่คุ้นเคยถึงการใช้ข้อมูลทางเลือกที่นอกเหนือจากรายได้ในการพิจารณาถึงความสามารถหรือความเต็มใจที่จะชำระหนี้ของลูกค้า ส่งผลให้ผู้ให้บริการอาจจำเป็นต้องใช้เวลาระยะหนึ่งในการทดลองหรือพิสูจน์ความเหมาะสมหรือความสมเหตุสมผลของการใช้ข้อมูลทางเลือก ขณะเดียวกัน หากผู้ให้บริการทำการพิสูจน์ความสมเหตุสมผลด้านความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้าไม่ชัดเจน ก็ควรต้องพิสูจน์ความสมเหตุสมผลด้านความเต็มใจที่จะชำระหนี้ของลูกค้าในระดับที่มั่นใจว่าจะสามารถดูแลความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมกับผลตอบแทนที่จะได้รับ
- **ผู้ให้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลจำเป็นต้องหากลุ่มลูกค้าใหม่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งน่าจะทำให้เกิดการแข่งขันในตลาดสินเชื่อดิจิทัลที่เข้มข้นขึ้น** เนื่องจากมีข้อกำหนดว่า เมื่อผู้ประกอบการทำการให้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลครบ 1 ปี จำเป็นต้องมีสัดส่วนการให้สินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลแก่ลูกค้ารายใหม่ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนลูกค้าสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลทั้งหมด ซึ่งลูกค้ารายใหม่นั้นจะต้องไม่เคยเป็นลูกค้าของสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับของผู้ประกอบธุรกิจมาก่อน หรือเคยเป็นลูกค้าสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับของผู้ประกอบธุรกิจ แต่ไม่มียอดหนี้คงค้างภายในระยะเวลา 1 ปี ก่อนวันที่ยื่นขอสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัล นับว่าเป็นความท้าทายภายใต้ภาวะปัจจุบันที่ลูกค้ามีความเสี่ยงทางด้านเครดิตสูงขึ้นตามสภาวะเศรษฐกิจที่ไม่แน่นอน

- **ถึงแม้ว่าอัตราดอกเบี้ยจะต่ำลง เมื่อเทียบกับสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน แต่วงเงินกู้ยืมมีขนาดเล็ก และมีระยะเวลาในการกู้ยืมสั้น** ซึ่งมีผลต่อการเติบโตของขนาดพอร์ตสินเชื่อ อย่างไรก็ตาม **ศูนย์วิจัยกสิกรไทย** ยังมองว่า กลุ่มลูกค้าที่เคยใช้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลน่าจะได้รับความสะดวกและเกิดความคุ้นชินในการใช้บริการ เนื่องจากบริการสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลที่ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์มีความสะดวกและรวดเร็ว ซึ่งน่าจะส่งผลให้มีการใช้บริการอย่างต่อเนื่อง โดยสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลน่าจะเป็นสินเชื่อทางเลือกที่สามารถสามารถสร้างสภาพคล่องให้แก่ผู้บริโภคได้ในยามสถานการณ์ฉุกเฉิน

ดังนั้น **ศูนย์วิจัยกสิกรไทย มองว่า ผู้ให้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลที่น่าจะเข้าเงื่อนไขในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลภายใต้ประกาศล่าสุดของธนาคารแห่งประเทศไทยอาจอยู่ในกลุ่มผู้ประกอบการบางรายที่มีความพร้อม** ขณะที่ผู้เล่นหลักยังน่าจะอยู่ที่กลุ่มผู้ประกอบการสินเชื่อดิจิทัลที่อยู่ในตลาดรายเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มธนาคารพาณิชย์ ซึ่งอาจต้องใช้เวลาระยะหนึ่งในการวางแนวทางในการดำเนินธุรกิจ เพื่อให้เข้าเงื่อนไขการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลของธนาคารแห่งประเทศไทย ก่อนการเดินหน้าธุรกิจอย่างเต็มที่

<u>โดยสรุป</u> ศูนย์วิจัยกสิกรไทย มองว่า ในปี 2563 นี้ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่น่าจะอยู่ในช่วงเรียนรู้และวางแผนปรับตัวการดำเนินงานให้เข้ากับเงื่อนไขของธนาคารแห่งประเทศไทย รวมถึงการวางแผนคัดกรองลูกค้าเป้าหมายกลุ่มใหม่ และการจัดวางระบบการให้บริการ จึงน่าจะมีโอกาสมองเห็นธุรกิจการให้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลตามประกาศใหม่ของธนาคารแห่งประเทศไทยอย่างชัดเจนขึ้นในปีหน้า ขณะที่**ศูนย์วิจัยกสิกรไทย** มองว่า เนื่องด้วยธรรมชาติของสินเชื่อดิจิทัลที่มีระยะเวลากู้ยืมสั้นและมีวงเงินขนาดเล็ก อีกทั้ง ยังอยู่ในช่วงเริ่มแรกที่โมเดลธุรกิจต่างๆ ยังต้องรอการพิสูจน์ความเป็นไปได้ที่เหมาะสม ดังนั้น **การให้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลตามประกาศใหม่ของธนาคารแห่งประเทศไทยในปี 2564 อาจจะยังมีมูลค่าที่ไม่สูงมากนัก โดยผู้ประกอบการส่วนใหญ่น่าจะอยู่ในช่วงทดลองตลาดและจำเป็นต้องใช้เวลาในระยะหนึ่งเพื่อการทดลองความเหมาะสมของรูปแบบหรือวิธีการให้บริการสินเชื่อแก่ลูกค้าในกลุ่มใหม่นี้** ในขณะที่ คาดว่าวงเงินที่จะปล่อยภายใต้กรอบประกาศใหม่การให้บริการสินเชื่อส่วนบุคคลดิจิทัลของธนาคารแห่งประเทศไทยตามที่กล่าวมาข้างต้น อาจจะมีมูลค่าต่อรายไม่มากนัก โดยสินเชื่อที่ออกมาใหม่นี้ คงเน้นการขยายขอบเขตการให้บริการไปสู่ลูกค้าในระดับล่างมากขึ้น ไปกว่าที่จะทดแทนสินเชื่อดิจิทัลเดิมในปัจจุบัน

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย
开泰研究中心 KASIKORN RESEARCH CENTER

Disclaimer

รายงานวิจัยฉบับนี้จัดทำเพื่อเผยแพร่ทั่วไป โดยจัดทำขึ้นจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่น่าเชื่อถือ แต่บริษัทฯ มิอาจรับรองความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ หรือความสมบูรณ์เพื่อใช้ในทางการค้าหรือประโยชน์อื่นใด บริษัทฯ อาจมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงข้อมูลได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า ทั้งนี้ผู้ใช้ข้อมูลต้องใช้ความระมัดระวังในการใช้ข้อมูลต่างๆ ด้วยวิจารณญาณของตนเองและรับผิดชอบในความเสี่ยงเองทั้งสิ้น บริษัทฯ จะไม่รับผิดต่อผู้ใช้หรือบุคคลใดในความเสียหายใดจากการใช้ข้อมูลดังกล่าว ข้อมูลในรายงานฉบับนี้จึงไม่ถือว่าเป็นการให้ความเห็นหรือคำแนะนำในการตัดสินใจทางธุรกิจ แต่อย่างใดทั้งสิ้น